

Approach to Developing Inclusive Learning Management of School Administrators in Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ศิญาภัสร์ บวรรังสิพัทธ์ (Siyaphat Borwongsiphat)^{1*}, ปทุมพร เปี้ยณอม (Patumphorn Piatanom)²,

กมลทิพย์ ทองกำแหง (Kamoltip Thongkamhaeng)³

หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240 ประเทศไทย

(Master of Faculty of Education, Faculty of Educations, Ramkhamhaeng University, Bangkok Metropolitan, 10240, Thailand) |

e-mail: yuijaokha@gmail.com^{*}; patumphom@rumail.ru.ac.th; kthongkamhaeng@gmail.com

Abstract

Background: Lack of knowledge and lack of importance given to the development of an integrated education system to improve the quality of education and student outcomes may result in inclusive education management that is not efficient enough for quality school administration. Therefore, it is necessary to reform the education system first, leading to research studies that aim to study the current situation, desired conditions, and necessity, and to propose guidelines for the development of inclusive education management for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration.

Methods: This research used a mixed-method approach, divided into 2 phases. The first phase was the quantitative research phase. The sample group was obtained from Cohen's table, totaling 370 people. Multi-stage random sampling was used to collect data using an online questionnaire for 12 days. 343 sets of data (92.70%) were returned. Descriptive statistics were used to analyze the data to find the mean, standard deviation, and the modified priority needs index (PNI_{modified}). The second phase was the qualitative research phase. The informants were selected by purposive sampling, totaling 7 people. The research instrument was a semi-structured interview form for collecting data using in-depth individual interviews. The data were analyzed using content analysis.

Results: The inclusive education management of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration is at the most desirable level, while the current condition is at a high level, indicating that there are still gaps that should be developed, especially in terms of tools, which are in the highest need for development (PNI_{modified}=0.117). The results of the analysis led to the development of an inclusive education management system for school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration, utilizing the "G4 STEPs" approach, which consists of four key steps: G: Giving Empathy, G: Giving Convenience, G: Giving Knowledge, and G: Giving Support.

Conclusions: The highest demand for tool development reflects the need to procure and use tools that are appropriate according to the "G4 STEPs," which are tools that are used to systematically develop the potential of inclusive learning management for school administrators and respond to the necessities of the school to achieve real efficiency.

Keywords: inclusive learning management; development of educational administrators; G4 STEPs

บทคัดย่อ

ที่มา(ภูมิหลัง): การขาดความรู้และไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์ของผู้เรียน อาจส่งผลให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบการศึกษาก่อนเป็นอันดับแรก ทำให้เกิดการศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความจำเป็น และเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีการ: การวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน 2 ระยะ โดยเริ่มจากระยะการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเปิดตารางของโคเฮน จำนวน 370 คน และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์เป็นเวลา 12 วัน ได้รับข้อมูลกลับคืน 343 ชุด (ร้อยละ

*Correspondence author: yuijaokha@gmail.com

Cite (APA7): Borwongsiphat, S., Piatanom, P., & Thongkamhaeng, K. (2025). Approach to Developing Inclusive Learning Management of School Administrators in Schools under the Bangkok Metropolitan Administration. *Research Community and Social Development Journal*, 19(1), 39-53. <https://doi.org/10.14456/rc-sdj.2025.03>

92.70) และใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการตามลำดับความสำคัญที่ปรับเปลี่ยนแล้ว (PN_{modified}) และระยะการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 7 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลลัพธ์: การจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงช่องว่างที่ควรพัฒนา โดยเฉพาะด้านเครื่องมือ ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาสูงที่สุด ($PN_{\text{modified}} = 0.117$) ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว นำมาสู่แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวทาง “G4 STEPs” ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ G1 การให้ความเห็นใจ G2 การให้ความสะดวก G3 การให้ความรู้ และ G4 การให้การสนับสนุน

บทสรุป: ความต้องการพัฒนาด้านเครื่องมือสูงที่สุด สะท้อนความจำเป็นในการจัดหาและใช้เครื่องมือที่เป็นไปได้ให้เหมาะสมตามรูปแบบแนวทาง “G4 STEPs” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นำไปใช้พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรวมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และสนองตอบความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลได้จริง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรวม; การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทาง “G4 STEPs”

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสมในท้องถิ่น (Office of the Education Council, 2018) สำหรับกรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยมีการวางแผนทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการพัฒนากรุงเทพมหานคร และเป็นไปตามการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังที่ได้มีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564–2569) ตามวิสัยทัศน์จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาสู่อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครที่พร้อมด้วยคุณธรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ประกอบด้วย ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์แห่งมหานคร เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาดิจิทัลเพื่อการศึกษา และเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ และบริหารจัดการสู่องค์การสมรรถนะสูง (Office of the Civil Service Commission of Bangkok, 2024)

การเรียนรู้รวม (Inclusive Learning) หรือพื้นที่แห่งการศึกษารวม (The Space of Inclusive Education) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับปวงชน โดยการมีส่วนร่วมของปวงชนที่มีหลักการแนวคิดมาจากการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาที่เสมอภาคและเป็นธรรม เน้นการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกัน สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนเฉพาะบุคคลในสถานศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้เรียนทุกคน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร และการจัดการบริการที่เหมาะสมมีคุณภาพ (Stokholm, 2001) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้อำนวยการสูงสุดในสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการศึกษา มีบทบาทหน้าที่การบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การเป็นผู้นำ การสร้างขวัญกำลังใจ การให้ความร่วมมือกับบุคลากรภายในและนอกสถานศึกษา และบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (Runcharoen, 2007) อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยอิงข้อมูลสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนนักเรียนรวม 4,383 คน และมีจำนวนโรงเรียนเรียนรวม 158 แห่ง (Bangkok Metropolitan Administration, 2023) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ที่มีนักเรียนเรียนรวมจำนวน 3,497 คน และมีโรงเรียนเรียนรวม 139 แห่ง (Bangkok Metropolitan Administration, Education Office, 2019) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีปริมาณและความต้องการเข้าเรียนเพิ่มมากขึ้นและมีการขยายโรงเรียนเรียนรวมเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังประสบปัญหาหลากหลายประการ ได้แก่ ความไม่พร้อมด้านทักษะ ความรู้ และความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษา ความไม่พร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการเรียนการสอน ความไม่พร้อมของผู้ปกครอง ความไม่พร้อมของนักเรียนพิการ และสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน (Charoennum, 2015) สอดคล้องกับผลลัพธ์การศึกษาวิจัยของภัทรพร แจ่มใส และคณะ (Jamsai et al., 2024) ที่พบว่า จุดแข็งที่ได้จากการคัดกรอง ได้แก่ การช่วยเหลือนักเรียนขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่เป็นระบบ และความเชี่ยวชาญของครู ส่วนจุดอ่อนการคัดกรอง ได้แก่ จำนวนครูที่จำกัด ครูขาดความเชี่ยวชาญ และระยะเวลาคัดกรองไม่เหมาะสม ซึ่งจุดแข็งด้านการให้ความช่วยเหลือ คือ การพัฒนานักเรียน พัฒนาศักยภาพการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนสำหรับครู และการทำให้ครูตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของนักเรียน ส่วนจุดอ่อน คือ ครูขาดเครื่องมือในการช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพต่ำ และครูขาดความเชี่ยวชาญ สุดท้าย การติดตามจุดแข็ง ได้แก่ ครูได้รับข้อมูลของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถส่งเสริมความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างระบบจัดทำรายงานความก้าวหน้าเชื่อถือได้ สำหรับจุดอ่อนการติดตาม ได้แก่ ครูขาดความรู้ ขาดเครื่องมือติดตามความก้าวหน้านักเรียน และระบบติดตามความก้าวหน้านักเรียนขาดคุณภาพ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษยังคงเผชิญกับปัญหาด้านคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่ได้รับการวางแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การสนับสนุนทางจิตวิทยาและการเรียนการสอนต่อนักเรียน และผู้ปกครองมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักปรัชญาแห่งความจริงจัง (Seriousness) เป็นแนวทางการทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากการนำปรัชญาแห่งการปฏิบัตินิยมมาประยุกต์ใช้กับการสอน

ควรตระหนักถึงการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ บทบาท และสถานะการปฏิบัตินิยมในบริบทการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการได้อย่างเพียงพอ ทำให้เกิดความต้องการการศึกษาเฉพาะด้าน (Vasianovych & Budnyk, 2024) ทั้งนี้ แนวทางปฏิบัตินิยม (Pragmatism) เน้นการใช้ความรู้และประสบการณ์จริงเพื่อพัฒนาและปรับปรุงชีวิตของผู้มีความต้องการพิเศษ โดยยึดหลักว่าความจริงนั้นมีหลายมุมมองและขึ้นอยู่กับบริบทในแต่ละบุคคล ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ประการแรก คือ การเห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล ทุกคนมีความแตกต่างที่ไม่อาจปฏิเสธได้ แม้โลกจะไม่สมบูรณ์ แต่ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ หากมีเป้าหมาย แรงจูงใจ และทางเลือกในชีวิต ประการที่สอง คือ ความจริงเป็นเรื่องสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงได้ โดยต้องมีการประเมินใหม่อย่างต่อเนื่อง เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถใช้ประสบการณ์จริงของตนในการพิสูจน์ความสามารถและเรียนรู้สิ่งรอบตัว ประการที่สาม คือ ประสบการณ์ส่วนตัวมีคุณค่า ซึ่งประสบการณ์ช่วยให้แต่ละคนพัฒนาชีวิตตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม จึงควรมีการวิเคราะห์ประสบการณ์ของแต่ละคน เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อสถานการณ์เฉพาะ ประการที่สี่ คือ ใช้วิธีการเชิงประจักษ์และไม่เน้นทฤษฎี ควรเน้นวิเคราะห์ชีวิตจริงของเด็ก เช่น อุปสรรค โอกาส วิธีรวมกลุ่ม เพื่อมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และหาทางออกในสถานการณ์ขัดแย้งอย่างมีเหตุผล และประการสุดท้าย คือ ส่งเสริมการสอนแบบมนุษยธรรมในห้องเรียนแบบรวม โดยครูควรมีหลักศีลธรรมและจิตวิญญาณในการส่งเสริมศักยภาพของเด็ก ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อชีวิตส่วนตัวและสังคมโดยรวม (Vasianovych & Budnyk, 2024)

การศึกษาแบบบูรณาการในศตวรรษที่ 21 นำเสนอโอกาสและความท้าทายที่สำคัญควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมระดับโลก การศึกษาที่มุ่งหวังการสำรวจโอกาส ความท้าทาย และคำแนะนำสำหรับการนำการศึกษาแบบบูรณาการไปใช้ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลอ้างอิงและการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นย้ำประเด็นหลัก ได้แก่ โอกาสนำไปใช้ ความท้าทาย และความจำเป็น เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาแบบบูรณาการให้สามารถปรับตัวได้และเกิดความยั่งยืนในอนาคตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนทุกคน (Wasila et al., 2024) รวมไปถึงความเป็นผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการจัดการการศึกษาแบบเรียนรวม โดยผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีความมุ่งมั่นที่จะตอบสนองความหลากหลายของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างจริงจัง การไตร่ตรองเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ การพัฒนาความสามารถของครูที่ตอบสนองผู้เรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่รวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ด้วยกันกับเด็กปกติ และเพื่อให้มั่นใจได้ว่านักเรียนทุกคนสามารถมีส่วนร่วม รู้สึกได้รับการยอมรับอย่างมีคุณค่าเต็มที่ (Tanzi & Hermanto, 2024) ซึ่งการตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และการเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งมั่นค้นหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการขับเคลื่อนการศึกษาแบบเรียนรวมให้เกิดความเท่าเทียมและเข้าถึงได้ของผู้เรียนทุกคน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) โดยเฉพาะ ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เนื่องจากเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) และนักบริหารการศึกษายอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางสาขาของผู้มีวิชาชีพชั้นสูง (Professionals) (Anantanawi, 2008) ดังนี้

ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) อธิบายการเปลี่ยนแปลงไปจากการมองการบริหารเชิงปรัชญาไปสู่การมองการบริหารในเชิงสภาพข้อเท็จจริง มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมองค์กร เป็นส่วนขยายทฤษฎีระบบที่สัมพันธ์กับบางสถานการณ์ ที่ต้องใช้การตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ต้องคำนึงถึงหลักมนุษยสัมพันธ์และแรงจูงใจ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายหรือผลผลิตขององค์กรเป็นหลัก โดยมีหลักการบริหาร คือ การบริหารที่ดีขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิดให้ดีที่สุด ยอมรับหลักการทางทฤษฎี ระบบความสัมพันธ์กันครอบคลุมทุกส่วนและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยมีสถานการณ์เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและเลือกรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม รวมทั้งการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน รวมทั้งผู้บริหารต้องรู้จักการนำเรื่องของความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการ กระบวนการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น

ทฤษฎีระบบ (System Approach Theory) เป็นส่วนหนึ่งของระบบองค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมที่ให้ความสนใจการศึกษาพฤติกรรมขององค์กร องค์กรประกอบหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อยังปัจจัยในการดำเนินการระหว่างกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลกระทบ (Impact) ที่ช่วยให้กระบวนการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์

ทฤษฎีระบบสังคม (Social Systems Theory) เน้นการวิเคราะห์พฤติกรรมในองค์กร โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบันมิติ ประกอบด้วย สถาบัน (Institution) บทบาทตามหน้าที่ (Role) ความคาดหวังของสถาบันหรือบุคคลภายนอก (Expectations) และด้านบุคคลมิติ ประกอบด้วย บุคลากรแต่ละคน (Individual) เช่น นักเรียนหรือผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน คนงาน ภารโรง เป็นต้น บุคลิกภาพ (Personality) มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถ ความรู้ ความถนัด เจตคติ อารมณ์ ความแตกต่าง และความต้องการส่วนตัว (Need-Dispositions) เช่น ต้องการความแตกต่าง ต้องการเงินเลี้ยงชีพ ต้องการการยอมรับ ต้องการความมั่นคง ความปลอดภัย ความรัก เกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า เป็นต้น

แนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม ให้ความสำคัญเรื่องการสร้างโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน ซึ่งเน้นการให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกันภายใต้ข้อจำกัดน้อยที่สุด โดยอาศัยการช่วยเหลือและพึ่งพาคนในสังคม ประกอบด้วยองค์การศึกษาแบบเรียนรวม 4 ด้าน (Chonthamont, 2003) ดังนี้

ด้านนักเรียน (Students) การเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และด้านสังคม ให้การช่วยเหลือทางวิชาการ การพิจารณา การให้ความช่วยเหลือ และการเตรียมความพร้อมทั้งที่ เมื่อพบความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนได้ครบทุกด้าน

ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) จัดให้นักเรียนหรือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment: LER) สถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด สถานศึกษามีการปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักทางวิชาการ คือ คำนึงถึงสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละคนที่เกี่ยวข้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของนักเรียน ได้แก่ ครูและบุคลากรสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารที่เป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เรียนรวมภายในโรงเรียน

ด้านการเรียนการสอน (Activities) คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จะช่วยให้เด็กทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ได้แก่

- การบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่อง จัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับการสอนทักษะเฉพาะ

- จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ซึ่งเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงรายวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อนแต่ละบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

- การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Implementation) เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม ด้านร่างกาย และการตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน

- เทคนิคการสอน ที่จำเป็นต้องมีความหลากหลายรูปแบบเพื่อการวิเคราะห์งาน และการสอนโดยใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

- การรายงาน ติดตาม และทบทวนความก้าวหน้าของผู้เรียน
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนและชุมชนที่เหมาะสม
- การประกันคุณภาพสถานศึกษา โดยจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวม
- การรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าเรียน โดยจัดทำปฏิทินการรับและให้บริการให้คำปรึกษาสำหรับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

- การจัดตารางเวลาให้บริการเรียนการสอนเสริมหรือเพิ่มเติม และจัดให้มีบริการให้คำแนะนำ

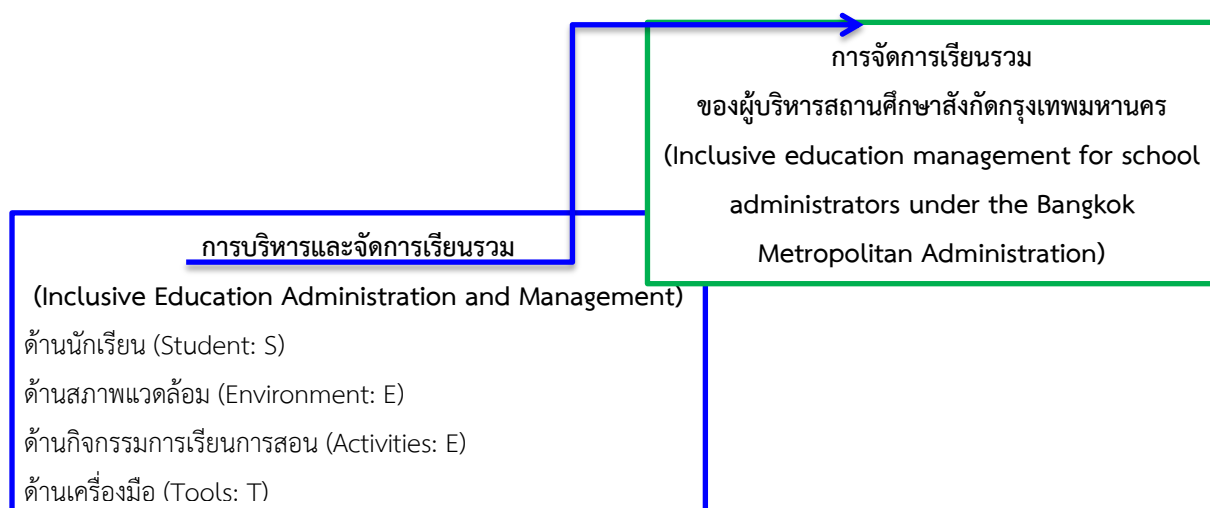
ด้านเครื่องมือ (Tools) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้บริหารจัดการเรียนรวม เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเกิดการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สนับสนุนให้ผู้เรียน

ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ระบบบริหารจัดการงบประมาณ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์ หนังสือเสียงสำหรับเด็กตาบอด สื่อสิ่งพิมพ์ อักษรเบรลล์ และสนับสนุนการให้บริการการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นแต่ละประเภท เช่น การเขียนและอ่านอักษรเบรลล์ การสอน ภาษามือ การฝึกพูด รวมไปถึงความช่วยเหลือทางการศึกษา เช่น กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด การแก้ไขการพูด เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจกรอบแนวคิดหลักโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของเบญจาชลธารินทร์ (Chontharnont, 2003) โดยนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

Figure 1. Conceptual Framework.

หมายเหตุ. บูรณาการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรวม
 Note. Integrate concepts and theories of management that are consistent with inclusive learning management.

วิธีการและเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) ดำเนินการการวิจัย 2 ระยะตามลำดับดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรการวิจัย คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา พ.ศ. 2566 จำนวน 13,579 คน จากสถานศึกษาทั้งสิ้น 437 โรงเรียน (Cohen et al., 2018) กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (อ้างอิง) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (Creswell & Creswell, 2017) จำนวน 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นกำหนดประชากรเป้าหมาย คือ ครูสังกัดสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ขั้นกำหนดระดับหน่วยตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ขั้นสุ่มหน่วยตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ สุ่มครูแต่ละโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร และขั้นรวมหน่วยตัวอย่างทั้งหมดที่ได้จากทุกระดับตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนความคิดเห็น ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด (Best & Kahn, 2006) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบคุณภาพ โดยการพิจารณาให้คะแนนและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตามเกณฑ์การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ +1 เมื่อแน่ใจว่ามีความสอดคล้อง 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง และ -1 เมื่อแน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้อง จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence: IOC) (Tirakanan, 2007) ข้อคำถามควรมีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.50 (Srisathitnarakun, 2012) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อการส่งและรับข้อมูลที่ตอบกลับผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ อีเมล (e-mail) ไลน์ (line) และข้อความเฟสบุ๊ก (Facebook Massage) ระหว่างวันที่ 19–30 สิงหาคม 2567 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 343 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.70

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) กำหนดช่วงการแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (Siriwan & Chaimongkol, 2009) โดยมีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วงระหว่าง 4.21–5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.41–4.20 หมายถึง มาก 2.61–3.4 หมายถึง ปานกลาง 1.81–2.60 หมายถึง น้อย และ 1.00–1.80 หมายถึง น้อยที่สุด และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index_{modified}: PNI_{modified}) (Wongwanich, 2019) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลระดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ที่มีคุณลักษณะหรือดำรงตำแหน่ง ได้แก่ นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาระดับผู้อำนวยการหรือเทียบเท่า และศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยพัฒนาประเด็นคำถามเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากผลค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการนัดหมายกำหนดการเข้าสัมภาษณ์ในวันหยุดราชการ และช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสะดวกให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจอย่างครบถ้วน จากนั้นลงพื้นที่ที่ได้แจ้งไว้เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล จำนวน 2 วัน ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 20–30 นาทีต่อคน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งอิงตามแนวทางของ Patton (2002) และสุวิมล ว่องวานิช (Wongwanich, 2019) ที่มีขั้นตอนหลัก ได้แก่ การถอดความข้อมูล การอ่านซ้ำเพื่อทำความเข้าใจ การให้รหัส (coding) การจัดหมวดหมู่ และการสังเคราะห์

ประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์แนวโน้มระดับความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นจากมากไปหาน้อยเป็นรายด้าน จากนั้นทำการสรุปเป็นรูปแบบแนวทางการพัฒนาที่มีพื้นฐานการบูรณาการความเห็นและคำแนะนำของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กับผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 โดยใช้โปรแกรม Canva ตามหลักการออกแบบสื่อการเรียนรู้เนื้อหาภาพและเนื้อหาสื่อดิจิทัล (Rusdiana et al., 2021) สร้างภาพรูปแบบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเชื่อมโยงข้อมูลรายด้านด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นสื่อเรียนรู้ประกอบการบรรยายสรุป

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

Table 1. Mean, standard, deviation, Current condition, Desired condition and the index of essential needs of Inclusive Learning Management of School Administrators in Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

การจัดการเรียนรวม (ด้าน) (Inclusive Learning)	สภาพปัจจุบัน (Present mean: P)			สภาพพึงประสงค์ (Desired condition: D)			ความต้องการ จำเป็น (PNI _{modified})	ลำดับ (Order)
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ (Level)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ (Level)		
นักเรียน (Student)	3.96	0.80	มาก (High)	4.42	0.68	มากที่สุด (Highest)	0.116	2
สภาพแวดล้อม (Environment)	3.98	0.82	มาก (High)	4.43	0.65	มากที่สุด (Highest)	0.113	3
กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities)	3.99	0.90	มาก (High)	4.44	0.74	มากที่สุด (Highest)	0.113	3
เครื่องมือ (Tools)	4.00	0.83	มาก (High)	4.47	0.66	มากที่สุด (Highest)	0.117	1
ภาพรวม (Total)	3.98	0.84	มาก (High)	4.44	0.68	มากที่สุด (Highest)	-	-

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในภาพรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.85) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเครื่องมือ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.83) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.82) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.90) และด้านนักเรียน ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.80) ตามลำดับ

สภาพพึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.68) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเครื่องมือ ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.74) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.65) และด้านนักเรียน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.68)

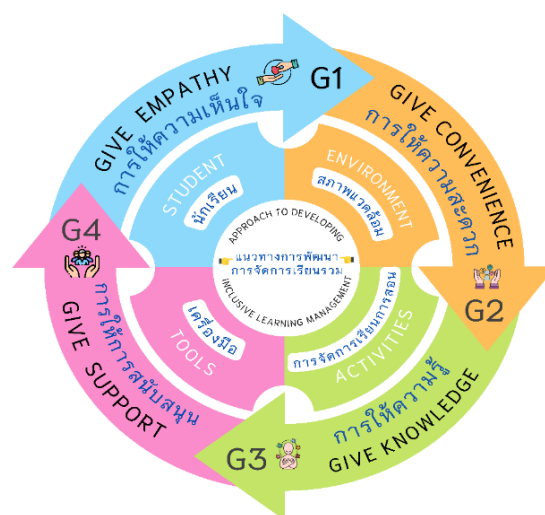
สำหรับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านเครื่องมือ ($PNI_{modified}=0.117$) รองลงมาคือ ด้านนักเรียน ($PNI_{modified}=0.116$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified}=0.114$) และด้านสภาพแวดล้อม ($PNI_{modified}=0.113$) ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวม

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงผลการศึกษาวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2. รูปแบบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวม “G4 STEPs”

Figure 2. “G4 STEPs” inclusive education development guidelines model.

หมายเหตุ. วิเคราะห์โดยผู้วิจัย

Note. Analysis by the Researchers

รูปแบบแนวทางที่มีชื่อว่า “G4 STEPs” (ภาพที่ 2) เป็นกรอบพัฒนาการจัดการเรียนรวมที่เน้นการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในมิติต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการดำเนินงานที่ครอบคลุมด้านจิตวิญญาณ ทัศนคติ การจัดการ และทรัพยากรด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความเห็นใจ (Giving Empathy: G1) คือ การเริ่มต้นจากหัวใจของความเข้าใจที่ผู้บริหารควรแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครู และผู้ปกครอง โดยเฉพาะเรื่องการยอมรับความแตกต่างอย่างไม่มีอคติ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (active listening) และการให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความเข้าใจภายในโรงเรียนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การให้ความสะดวก (Giving Convenience: G2) การออกแบบโครงสร้างและกระบวนการภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรวมในเชิงกายภาพ (สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม) และเชิงระบบ (ลดความซับซ้อนของงานเอกสาร สนับสนุนระบบการเรียนรู้ร่วมกัน) เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิการเรียนรู้อย่างเสมอภาค

ขั้นตอนที่ 3 การให้ความรู้ (Giving Knowledge: G3) โดยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมของตนเองในฐานะตำแหน่งผู้บริหาร ต่อครู และบุคลากร โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพด้วยการอบรม จัดเวทีแลกเปลี่ยน การนิเทศภายใน และการนำความรู้ไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 การให้การสนับสนุน (Giving Support: G4) เป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างระบบสนับสนุน ทั้งในระดับโรงเรียนและเครือข่ายภายนอก เช่น การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน ผู้ปกครอง ตลอดจนมีระบบติดตาม ประเมิน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของนักเรียน เพื่อให้สามารถเติบโตได้ตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การที่สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก แสดงถึงความตื่นตัวในการขับเคลื่อนแนวคิดความเท่าเทียมกันของการเรียนรู้อย่างครอบคลุม อาจเป็นผลมาจากการส่งเสริมเชิงนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แรงผลักดันจากสังคมเมืองที่หลากหลายทางวัฒนธรรมและความต้องการพิเศษของผู้เรียน ซึ่ง UNESCO (2005) เน้นอธิบายการเรียนรู้อย่างครอบคลุมที่ควรเริ่มจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนนโยบายระดับสถานศึกษาให้เป็นจริง ดังที่ รุ่งทิวา ลือสัตย์ และคณะ (Luesat et al., 2023) ได้นำเสนอการกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องทำความเข้าใจระบบของสถานศึกษา การจัดการนำเทคโนโลยีสู่สถานศึกษา การบูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษา เพื่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมตามเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์การศึกษาแบบบูรณาการที่ประสบความสำเร็จนั้นยังให้ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน และความสำคัญของการประเมินและปรับเปลี่ยนโปรแกรมอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Halawa et al., 2024)

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสภาพพึงประสงค์ระดับมากที่สุด อาจสะท้อนให้เห็นการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ซึ่งผลลัพธ์ในงานวิจัยของ จารุวรรณ นาดัน และคณะ (Naturan et al., 2023) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อความสำเร็จของการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้เป็นอย่างดี โดยในทางกลับกัน อาจมีช่องว่างระหว่างสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ควรจะเป็นได้ ดังนั้น การนำแนวทางการพัฒนามาใช้ จึงจำเป็นต้องมีการแบ่งปันบทเรียนที่ได้เรียนรู้ การแสวงหาความท้าทายร่วมกัน และความจำเป็นโดยเน้นย้ำเงื่อนไขสนับสนุนโรงเรียนเพื่อให้เกิดความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (Echeita et al., 2023) เพื่อรวมกลุ่มทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนแบบบูรณาการตามความต้องการด้านการศึกษาพิเศษ ผ่านอุปสรรคการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ซึ่งทำงานเป็นวงจรกิจกรรมที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม นโยบาย แนวปฏิบัติโรงเรียน และกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาที่ได้จากการตรวจสอบทุกสิ่ง ที่ประกอบเป็นชีวิตของโรงเรียนอย่างละเอียดถี่ถ้วน (Vaughan, 2002)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นทางด้านเครื่องมือสูงที่สุดเป็นอันดับแรก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้ผู้บริหารจะพยายามพัฒนาเครื่องมือสำหรับการเรียนรวม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมหรือยังไม่เพียงพอ ต่อความต้องการและจำนวนของผู้เรียนที่สูงขึ้นได้ ดังนั้น เครื่องมือจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จับต้องได้ การพัฒนาเครื่องมือใหม่ให้เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียนสามารถส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรวม ได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ainscow and Booth (2002) ที่ระบุการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสม และใช้ได้จริงเป็นหัวใจของการทำให้การเรียนรวมเป็นจริง และในการศึกษาวิจัยของ Zhang et al. (2024) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มุ่งสร้างความเท่าเทียมกันและตอบสนอง ต่อความต้องการเฉพาะบุคคลของผู้เรียน โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะครู และการออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุม เพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงาน ความเป็นธรรมทางการศึกษา และเป็นแนวทางเชิงนโยบายการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาได้เท่าเทียม มีคุณภาพ และยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา “G4 STEPS” เป็นรูปแบบที่บูรณาการมิติทางจิตวิญญาณ ทัศนคติ โครงสร้าง และการพัฒนาองค์ความรู้สอดคล้องกับบริบทความหลากหลายทางเชื้อชาติ เศรษฐกิจ และสังคม ภายในกรุงเทพมหานคร สามารถตอบสนองต่อหลักการจัดการเรียนรวมได้อย่างครอบคลุม (Inclusive Education) เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) และมีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่ต้นแบบการจัดการ เรียนรวมระดับเมืองสำหรับสถานศึกษาในประเทศไทยต่อไป ซึ่งผลการศึกษาวิจัยของ Dapudong (2014) ระบุว่าความรู้และทัศนคติของครูต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นรากฐานสำหรับโปรแกรมการพัฒนา วิชาชีพขั้นสูง นอกจากนี้ ในมุมมองระบบนิเวศทางการศึกษา (Educational Ecosystems for Sustainable Development: ESD) ของ Shuvo (2024) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นความท้าทาย สำคัญและจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดสรรงบประมาณที่จำกัด ความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การตระหนักรู้ คำแนะนำ การปรับปรุงแนวทาง การส่งเสริมและสนับสนุนทางการเงิน การปลูกฝังความร่วมมือเพื่อส่งเสริม การสอน การดำเนินนโยบาย ความเป็นผู้นำที่สร้างการเปลี่ยนแปลง และการเติบโตของชุมชน ซึ่งเป็นแนวทาง สำหรับความก้าวหน้าเกี่ยวกับแนวทางที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

สรุปผล

สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมที่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานครมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการเรียนรวม โดยเฉพาะด้านเครื่องมือ ที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดทั้งทางสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ซึ่งสะท้อนคาดหวังในการพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ความต้องการจำเป็นด้านเครื่องมือที่อยู่ในระดับสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรวมที่ตอบสนอง ผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน

แนวทางการพัฒนารูปแบบ “G4 STEPS” ถือเป็นกรอบการขับเคลื่อนที่มีขั้นตอนเชื่อมโยงด้านจิตใจ โครงสร้าง องค์ความรู้ และระบบสนับสนุนแบบองค์รวม โดยเฉพาะบริบทความหลากหลายในพื้นที่

กรุงเทพมหานครที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้มีคุณภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน

ขั้นตอนการให้ความเห็นใจ ถือเป็นการนำหลักการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Education) โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีทัศนคติยอมรับความแตกต่างและเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงส่งเสริมวัฒนธรรมความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลาย ปลูกฝังภาวะผู้นำเชิงจิตใจและคุณธรรม สร้างความไว้วางใจระหว่างผู้บริหาร ครู และครอบครัวนักเรียน

ขั้นตอนการให้ความสะดวก ถือหลักการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกกลุ่ม (Universal Design for Learning: UDL) เป็นแนวทางที่ช่วยขจัดอุปสรรคไม่จำเป็น การปรับปรุงด้านกายภาพโรงเรียนให้เอื้อต่อผู้เรียนทุกคน การจัดสรรเวลาทำงานและบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับการดูแลนักเรียนที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีและระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวก

ขั้นตอนการให้ความรู้ สะท้อนความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ใหม่เพื่อให้ครูสามารถสอนเด็กที่มีความหลากหลาย พัฒนาผู้นำทางวิชาการด้านการจัดการเรียนรวม ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการประเมินที่ยืดหยุ่น

ขั้นตอนการให้การสนับสนุน มุ่งเน้นการสร้างระบบสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ถือเป็นการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรม การจัดตั้งกลุ่มสหวิชาชีพและระบบพี่เลี้ยง (Mentor system) โดยขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

แหล่งทุนสนับสนุน (ถ้ามี)

งานวิจัยนี้ไม่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้เขียน

ผู้เขียนมีบทบาทในการดำเนินงานวิจัยทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่กำหนดปัญหา ออกแบบวิธีวิจัย พัฒนาเครื่องมือ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ผล พัฒนารูปแบบแนวทาง “G4 STEPs” และจัดทำรายงานวิจัย โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดกระบวนการ

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ผู้วิจัยขอรับรองว่า งานวิจัยนี้ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งในด้านส่วนตัว การเงิน หรือความสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ความพร้อมใช้งานของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏอยู่ในฉบับรายงานฉบับสมบูรณ์ หากผู้สนใจประสงค์จะเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อช่องทางอีเมลของผู้วิจัยที่ระบุไว้ในบทความนี้

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลอย่างสมัครใจ และปกปิดชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด เพื่อคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีของผู้เข้าร่วมวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- Ainscow, M., & Booth, T. (2002). *Index for inclusion: Developing learning and participation in schools* (2nd ed.). Centre for Studies on Inclusive Education (CSIE).
- Anantanawi, P. (2008). *Principles, concepts, and theories of educational administration*. Montree Publisher.
- Bangkok Metropolitan Administration, Education Office. (2019, September 10). *Educational statistics report for the 2019 academic year, schools under the Bangkok Metropolitan Administration*. <https://webportal.bangkok.go.th/bangkokeducation/page/sub/14726/ปีการศึกษา-2562>
- Bangkok Metropolitan Administration. (2023, August 17). *Number of students in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, academic year 2023*. https://data.bangkok.go.th/en/dataset/dept_edu/resource/9766c286-2a2a-4999-bacb-ee5e5729b246?view_id=6c52ad46-6838-481f-869b-72bb1df3ca54
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in education* (10th ed.). Pearson Education.
- Charoennum, J. (2015). *A study on seat framework administrations and guided development in mainstream schools, the Office of Education, School District 9* [Unpublished master thesis]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Chontharnont, B. (2003). *A guide to inclusive education management using the SEAT framework*. Petai Printing.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Dapudong, R. C. (2014). Teachers' knowledge and attitude towards inclusive education: Basis for an enhanced professional development program. *International Journal of Learning & Development*, 4(4), 1-24. <https://doi.org/10.5296/ijld.v4i4.6116>
- Echeita, G., Simón, C., Sandoval, M., & Muñoz, Y. (2023). Developing learning and participation in schools: using the Index for inclusion in Spain, lessons learned and common challenges. *International Journal of Learning and Change*, 15(4), 329-344.
- Halawa, Y., Salmi, H., & Zetmin. (2024). Inclusive education strategies for improving access and quality of learning for students with special needs. *Jurnal Ilmu Pendidikan dan Kearifan Lokal*, 4(3), 174-189. <https://jipkl.com/index.php/JIPKL/article/view/117>
- Jamsai, P., Boonnak, S., & Ruangcham, C. (2024). Studying the current situation of screening, providing assistance, and monitoring elementary school students with learning disabilities in Thailand. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 24(3), 689-697. <https://doi.org/10.69598/hasss.24.3.269177>
- Luesat, R., Phurungruang, S., & Thee-asana, S. (2023). Administrative Strategy for Becoming a Digital School. *NRRU Community Research Journal*, 17(1), 196-207. <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2023.15>
- Natun, J., Jaichalad, N., Wechayaluck, N., & Nak Ai, N. (2023). Supervision Roles of School Administrators to Promote Reading, Writing, and Critical Thinking for Small Primary Schools. *NRRU Community Research Journal*, 17(2), 192-201. <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2023.60>
- Office of the Civil Service Commission of Bangkok. (2024). *Annual operational plan for 2024, Education Office Bangkok*. https://webportal.bangkok.go.th/public/user_files_editor/112/yearplan/7-plan67.pdf
- Office of the Education Council. (2018). *National Education Plan 2017–2027*. Highlights of the Office of the Higher Education Commission. <https://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage.

- Runcharoen, T. (2007). *Professionalism in education management during the educational reform era*. Khaofang.
- Rusdiana, R. Y., Putri, W. K., & Sari, V. K. (2021). *Pelatihan Pembuatan Media Pembelajaran Menggunakan Canva bagi Guru SMPN 1 Tegallampel Bondowoso* [Undergraduate Paper, Universitas Jember]. <http://repository.unej.ac.id/handle/123456789/105283>
- Shuvo, J. M. (2024). *Educational Ecosystems for Sustainable Development: Developing Country Perspective* [Thesis, Rijksuniversiteit Groningen, campus fryslan]. <https://campus-fryslan.studenttheses.ub.rug.nl/506/1/Sustainable-Entrepreneurship-Thesis.pdf>
- Siriwan, P., & Chaimongkol, S. (2009). *Statistics for research*. Text and Journal Publication.
- Srisathitnarakun, B. (2012). *Development and quality control of research instruments: Psychological measurement properties*. Chulalongkorn University Printing House.
- Stokholm, J. L. (2001). *Inclusive education: Policy, practice and research*. Nordic Council for Educational Research.
- Tanzi, M., & Hermanto, H. (2024). The Role of Principals in Implementing Inclusive Education Through Culturally Responsive School Leadership. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*, 16(1), 570-580. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v16i1.4274>
- Tirakanan, S. (2007). *Project Evaluation: A Guide to Implementation*. Chulalongkorn University.
- UNESCO. (2005). *Guidelines for inclusion: Ensuring access to education for all*. United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization.
- Vasianovych, H., & Budnyk, O. (2024). Pragmatism in Philosophy of Inclusive Education Studies. In O. Budnyk & S. Sydoriv. (Eds.), *The Space of Inclusive Education: Voices from Ukraine and Beyond* (pp. 22-34). Koninklijke Brill NV.
- Vaughan, M. (2002). An index for inclusion. *European Journal of Special Needs Education*, 17(2), 197-201.
- Wasila, N. F. W., Imron, A., & Juharyanto, J. (2024). The Urgency of Inclusive Education in the 21st Century: Opportunities, Challenges, Future and Research Recommendations. *JDMF (Jurnal Dinamika Manajemen Pendidikan)*, 9(1), 40-53. <https://doi.org/10.26740/jdmp.v9n1.p40-53>
- Wongwanich, S. (2019). *Needs assessment research* (4th ed.). Chulalongkorn University Press.
- Zhang, W., Suprun, M., Zubrytskyi, I., Smerechak, L., & Lytvyn, I. (2024). Inclusive education: building spaces of equality and support for all students. *Journal Of Interdisciplinary Research, Special Issue*(14/01-XLII.), 114-118.